

Az egyetemnek szánt telepek szemlélete után értekezletet tartottak a telepválasztásról.

A kultuszminiszter nyilatkozott a hírlapíróknak arról, hogy az egyetemek között miért építi ki az állam utóljára a szegedi egyetemet s hogy mennyibe kerül a kiépítés.

Az a bizottság, amelyet néhány héttel ezelőtt nevezett ki a kultuszminiszter az egyetemi építkezésekkel kapcsolatban fölmerülő ügyek intézésére, szerdán délelőtti tartotta első ülését a város háza tanácstermében. Az ülésen részt vett Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter, dr. Tóth Lajos államtitkár, Teleki Pál gróf, a város első kerületének nemzeti gyűlési képviselője, a főispán, a polgármester, az egyetem rektora, dékánjai és számos tanára, valamint a pénzügyminiszter képviselői és az építési bizottság számos szegedi és budapesti tagja.

Az ülés féltizenegykor kezdődött a nyilvánosság képviselőinek közrészvételével. Az ülés lefolyásáról a következőket tudtuk meg:

A megnyitás után elsőnek dr. Aigner Károly főispán szólalt föl, majd Teleki Pál gróf tartott beszédet és a város terhelnek csökkentését kívánta, mert Szeged város többet veszített, mint Debrecen és így többet is érdemel. A polgármester rövid felszólalásában kijelentette, hogy már mindent elmondott, így nincsen különösebb mondanivalója. A város hajlandó a legnagyobb áldozatra is, az áldozat nagyságának a mértékét azonban a közgyűlés fogja megállapítani.

Riesz Frigyes egyetemi rektor felszólalása után a kultuszminiszter tartott beszédet. Összefoglalta a helyszíni vizsgálódások eredményét és kijelentette, hogy sehol nem találkozott azzal az előrelátással és nagyvonalúsággal, amellyel Szeged város közönsége kezeli az egyetem végleges elhelyezésének az ügyét. Ismertetve ezután az egyetem elhelyezésére vonatkozó tervét.

Mit mond a szegedi egyetemről Klebelsberg kultuszminiszter?

A közel három óra hosszú ülés után Klebelsberg Kunó gróf a következőkben informálta a *Délmagyarországi* munkatársát.

— Először is arra az előkérdésre akarok fölvilágosítást adni, hogy a három vidéki egyetem közül miért építi ki az állam utóljára a szegedit. Itt két adottsággal kellett számolni. Az egyik az volt, hogy a debreceni Nagyerdőn hét klinikát és több orvosi elméleti intézetet építettek föl még a háború kitörése előtt és hoztak tető alá, amely épületek 6—7 év alatt alaposan megrongálódtak, mivel befejezetlenül álltak. A legelemibb köteleesség a félig kész épületek befejezése. Az állhatott volna be, hogy Szegeden is, Debrecenben is nem hét, hanem 14 klinika állna befejezetlenül, ezért kellett előbb befejezni a debreceni klinikákat. Pécsset egészen speciális a helyzet. Pécs nagy iskolaváros volt, oda gravitált nemcsak Délbaranya, hanem a három szlavóniai vármegye magyarsága és idegen nyelvé, de magyar érzésű polgársága. Most, hogy Délbaranyát is elvesztettük, a nagy pécsi iskolák és internátusok üresen állnak és így az egyetem Pécsnél el volt helyezhető anélkül, hogy külön új épületeket kellett volna emelni.

— Szeged városának talán szerencséje is, hogy csak most láthatunk hozzá az egyetemi klinikák fölépítéséhez, mert ha csak másképp évtől ezelőtt kezdtük volna meg az építést, kénytelenek lettünk volna az egyetem két legfontosabb klinikáját, a sebészeti és a belgyógyászati közös földet adó hozni, ellenben ma már egészen nyugodtan gondolhatunk arra, hogy Szeged, dacára a vesztett háborúnak és forradalmának,

ugyanazt megkapja, amit annak idején Debrecen számára terveztünk.

— Ez az alap gondolat, hogy Szegednek mindazt meg kell kapnia, amit Debrecen megkapott. Természetesen meg kell hozni ugyanazokat az áldozatokat is. A debreceni Nagyerdő klinikai telep kiépítése 14,300,000 aranykoronára került. Ebből le kell tenni 3,500,000 aranykoronát, mint oly költséget, amely szerencsésabb körülményeknél fogva itt Szegeden nem merülhet föl. Debrecenben ugyanis 6 és fél—7 évig álltak az épületek befejezetlenül és alaposan megrongálódtak. Rendbehozásuk egy-millió aranykorona fölösleges kiadást okozott.

A kultuszminiszter után Berzenczey Domokos műszaki főtanácsos ismertette az elhelyezés lehetőségeit, majd Wimmer Fülöp tartott hosszabb beszédet. Nagy örömmel és megnyugvással fogadná azt, hogy a többség a tiszparti elhelyezés híve. Az egyetemi építkezések megindításának nagy jelentősége van a város közönségére nézve, mert munkaalakat jelent. Mivel azonban nagy mértékű Szegeden a munkanélküliség, kíváncsok volna, hogy az építkezés tempóját meggyorsítsanak. Szükség lenne erre azért is, mert a magyar munkások, különösen az építőmunkások, százával vándorolnak ki az országból.

— Nem vagyok az az ember — mondotta Wimmer Fülöp —, aki a mai kormány előtt hajlongani szokott, de kijelenthetem, hogy abban az esetben, ha a kultuszminiszter meg tudja valósítani ezeket a szép terveket, én is meghajlok előtte.

Wimmer Fülöp nagy tetszéssel fogadott beszédét után Kőröndy Mátyas szólalt föl és a szegedi kisiparosok nevében kívánságát az építkezés meggyorsítására. Kérdést intézett a kultuszminiszterhez, hogy lehet-e szó a közkház egyetemeseítéséről.

A kultuszminiszter a leghatározottabban kijelentette, hogy a szegedi közkház egyetemeseítéséhez sohasem járul hozzá, mert a városnak legalább annyira van szüksége a közkházra, mint a klinikákra, hiszen a klinikák és a közkházak természete nagyon különbözik egymástól.

Ez a költség Szegeden nem merülhet föl, mert reméljük, hogy itt ilyen vis major nem jön közbe. Azonkívül Debrecenben oly körülmények között rendezést készítettek, amely több kilométer hosszú földalatti alagutakon vezet a melegeket a klinikákhoz és amely két és félmillió aranykoronával növelte meg a kiadásokat. Szegeden minden klinika külön földberendezkedést kap és ez a megoldás két és félmillió aranykoronával lesz olcsóbb. Így tehát összesen 3,500,000 aranykorona többletkiadást kerülhet el Szeged, annak ellenére, hogy egyébként mindenben

olyan egyetemi telepet létesítenk, mint a debreceni.

Ha most már leülünk a debreceni egyetem építési költségeiből ezt a többletkiadást, akkor 10,800,000 aranykorona marad és ennyibe fog a szegedi telep fölépítése kerülni.

— Debrecen az egyetemért a következő áldozatokat hozta: a Nagyerdőn adott 130 katasztrális holdnyi területet, amelyen elszórva, pavillonszerűen épültek föl a klinikák. Ezenkívül ígért 8,000,000 aranykoronát, még a háború előtt. Mivel ezt az összeget különböző árfolyamu koronával fizette le, így aranykoronára átszámítva ez a hozzájárulás 3,200,000 koronának felel meg a telkeken kívül. Az állam ugyanennyit kért Szegedtől is, vagyis a telkeken kívül 3,200,000 aranykoronát. Ha ezt az összeget levonjuk az építkezés költségeiből, 7,600,000 aranykorona marad és ennyi nehezedik az államra.

Ennek az összegnek az állam által rendelkezésre való bocsátása biztosítottnak tekinthető, arra az esetre, ha Szeged is meghozza a reá váró áldozatokat.

— A végrehajtás szempontjából két pénzügyi megoldás lehetősége áll fenn. Az egyik lassabb megoldás, amely minden tekintetben biztosítottnak tekinthető és amely abból állna, hogy

„A numerus clausus most nem aktuális”.

— Ugy vélem, hogy mindent elmondtam erről az igen fontos kérdésről, amely bizonyára nagyon érdekli a város közönségét.

— Van még valami, ami szintén nagyon érdekli a város közönségét — jegyeztük meg —

az egész építkezést három periodusra osztanánk föl.

Minden periodusra nézve megállapítanánk a fölépítendő ingatlanokat. A városnak minden periodushoz 1,065,000 aranykoronát kellene hozzájárulásként fizetni, a többi az államot terhel. Az első periodusba esne a belgyógyászati és a sebészeti klinikák fölépítése, mert ezek jelentik az orvosi oktatás alapját, továbbá a gyermekklinika, amelynek mai elhelyezése tarthatatlan, nemkülönben a hullákkal dolgozó három orvosi intézet, ugymint a bonctani, a kórbonctani és a törvényszéki orvostani intézet. Ezek az intézetek ugyanis a rókusi népiskolában vannak, ennek az iskolaának ideiglenes igénybevétele azonban nagyon kedvezőtlenül befolyásolja Szeged népoktatási viszonyait és így a lefoglalt iskolaépületet

a legsürgősebben vissza kell adni rendeltetésének.

— A többi klinikák és az elméleti intézetek a következő két periodus között oszlanak meg. Emellett a megoldás mellett az első építkezési periodus 1930 júliusával fejeződne be.

— Elhangzott azonban, éppen a helyi kereskedelmi és ipari körök részéről az az óhajás, hogy tekintettel a szegedi közgazdasági életben különösen a kis- és a középiparban mutakozó pangásra, az egész mű kiépítését lényegesen meg kellene gyorsítani. Ez a gyorsított megoldás, elfogadása ese én az állam most

azonnali hozzájárulás címén 4,000,000 aranykoronával járulna hozzá az építkezés költségeihez,

Szeged pedig már most rendelkezésre bocsátaná a 3,200,000 aranykoronás hozzájárulását. A kultuszminiszter 1926—27. évi költségvetésében 400,000 aranykoronát, az 1927—28. évi költségvetésében pedig 700,000 aranykoronát állított be a szegedi egyetem építkezéseire, úgy hogy ez a város hozzájárulásával együtt 8,300,000 aranykoronának felel meg. Ennek az összegnek legkésőbb 1928. évi július hó végéig rendelkezésre kell állni. A további két év alatt irányoznánk elő a még hátralévő kisebb intézetek fölépítéséhez szükséges költségeket.

— Ebben az esetben 2 és egy negyed év alatt fölépülnének az összes klinikák, az orvosi és természettudományi elméleti intézetek legnagyobb része. Az állam 4,000,000 koronás hozzájárulásának azonnali kieszközlését természetesen sem én, sem a pénzügyminiszter képviselői nem ígérhettük meg kötelezően, mert hiszen ez a gyorsított eljárás eszméje Szegeden merült fel. Ugy én, mint a pénzügyminiszter képviselői azonban megígértük, hogy nyomatékosan közbenjárunk a hozzájárulás kieszközléséért.

— Az építési bizottság úgy határozott, hogy a tiszparti megoldást választja

és ettől a megoldástól csak akkor tér el, ha Szegeden olyan telekpekuláció indulna meg a Templom tér és a Tiszapart között, amely a városra megrágítaná a telkek megváltását. Ebben az esetben a legnagyobb sajnálatunkra kénytelenek lennénk a Mars-téri megoldást választani. A következő tennivalók most két csoportra oszlanak. A város közgyűlésének kell előszörban megszavaznia a telkek megváltására szükséges összeget és a 3,200,000 aranykoronás hozzájárulást. Máfelől nekem és a pénzügyminiszternek kell kieszközölnünk az 1925—1926. évi költségvetés második felében mutakozó fölöslegekből azt a 4,000,000 aranykoronát, amely a gyorsított eljáráshoz szükséges. A tízenkétévi építési idő alatti megoldás azonban mindenképpen biztosítva van.

— Azért informáltam én magam a nyilvánosságot, mert nem szeretném, ha félreértések származnának. Ismételtten hangsúlyozom azonban, hogy el vagyunk készülve a telekpekuláció veszedelmére, éppen ezért a tiszparti megoldás tervével párhuzamosan készítjük majd a Mars-téri megoldás tervét is, hogy szükség esetén fennakadás nélkül a Mars téren kezdhesük meg az építkezést. Erre természetesen csak akkor kerülhet a sor, ha a Templom tér környékén telekpekuláció kezdődik.

„A numerus clausus most nem aktuális”.

és ez az egyetem véglegesítésével nagyon szoros összefüggésben álló kérdés: a numerus clausus kérdése. A város közgyűlése annak idején, amikor először szavazta meg az egyetemi hozzájárulást, kikötötte, hogy a szegedi egyetemen